O Lazarovi a o boháči beze jména

Původ materiálu
Ludmila Mikšíková Míchalová
Pořadí v lekci
36

Téma

Blahoslavení jsou ti, kterým Bůh přeje blaho, všechno dobré, i když ostatní lidé je pokládají za chudáky. Každý člověk je pro Boha vzácný.

Cíl

- Děti uslyší příběh o boháči a Lazarovi. Na příkladu bohatého člověka si uvědomí, že bohatství ani majetek nezaručí štěstí a naplněný život.
- Na příkladu chudého Lazara poznají, že Bůh si cení každého člověka.
- Děti mají šanci promyslet, čím chtějí naplnit své domy, co v životě přináší naplnění, co je v Božích očích důležité.

Pro učitele

Biblický text: L 6,24–25; L 16,19–31

Výkladové poznámky

Podobenství: Nejde zde o vylíčení posmrtného života, o popis reálií nebe a pekla, ani o líčení toho, co nás čeká po smrti. Jde o podobenství, které něco důležitého a pravdivého sděluje. Je to příběh jenom jako. Ježíš si tento příběh vypůjčil odjinud. Původním tématem byly vyrovnané účty (kdo se měl špatně, bude se mít dobře). S jeho pomocí chtěl vyjádřit, jak máme žít tady a teď, co máme a můžeme změnit, a že všechno důležité pro život už bylo řečeno. Podobenství je v tomto případě spíše snem, fantazií, jak by spolu mohli rozmlouvat Abraham, boháč a Lazar na onom světě. Podobenství připomíná pohádku Vánoční koleda od Charlese Dickense, ve které jde o to, poučit se z toho, co by mohlo přijít, abychom změnili své chování už teď, dokud je čas.

Boháč: Nemá jméno, zato má vybrané oblečení, skvělé jídlo. To všechno ale není v Božích očích důležité, proto je označen jen jako bohatý člověk. Jeho bohatství jej činí neschopným být solidární a vidět za zdi vlastního domu. I když ubožáka Lazara zná, dokonce jménem, chová se

jako by nebyl. Je to člověk, kterému se daří a na Boha nespoléhá. Zapomíná, že jeho blahobyt mu nezaručí lepší život po smrti.

Lazar: Má jméno, původní Eleazar znamená, Bůh pomůže. Lazar je protiklad boháče, spoléhá se už jen na pomoc Boha, žije ze dne na den. Člověk, který neví, co bude zítra, a žije jen z toho, co dostane, ukazuje závislost na Bohu. Rysy dnešního bezdomovce. Byl nemocný, odkázaný na pomoc ostatních, i to že jej obklopují už jen psi, je znamením, že je pro ostatní nečistý, jako by neviditelný.

Smrt je společná všem postavám, je definitivní, po smrti už nelze nic měnit, ani se nelze vrátit. Boháč zapomene, že proti smrti se zajistit nemůže (srov. Podobenství o boháči a stodolách).

Propast, zeď: Je přítomná už za života obou hlavních postav. Lze žít těsně vedle sebe a přesto se míjet. Je symbolem mezilidských bariér a překážek všeho druhu.

Změna: Boháč přestává myslet na sebe a rodí se v něm odpovědnost, ale pro něj už je pozdě. Pro posluchače je však příběh jako hrozný sen, z nějž se mohou ještě probudit a s úlevou si uvědomit, že ještě mají čas něco změnit, že mnoho vztahů lze ještě napravit, zachránit a usmířit. Text je jedním z nejtvrdších v Lukášově evangeliu, odráží se v něm Ježíšova zkušenost, že mnozí jeho poselství neslyší a nepřijímají.

Úskalí

Podobenství není popis posmrtného života. Dětem bychom jej měli vyprávět spíš jako sen nebo fantazii z budoucnosti, která nás má varovat, a ze které se ještě můžeme probudit a změnit, dokud je čas. Pro menší děti podobenství klidně vyprávějme jako boháčův zlý sen, pro úplně nejmenší můžeme pasáž o posmrtném životě vypustit.

Boháčův problém není v tom, že je bohatý, že má majetek, ale že je sobecký a svůj majetek nebere jako dar a požehnání, ale jako prostředek žít spokojeně sám pro sebe.

Pro děti

Předškoláci

S dětmi se uvítáme, sedíme v kolečku a vyzveme, ať každé dítě pozdraví svého souseda po pravici i levici, pozdraví ho jménem a podá mu ruku, řekne pozdrav nebo nějaké pěkné přání.

Děti, dneska jsme se sešli a hned na začátek jsme se pozdravili, rozhlédněte se kolem sebe, kdo přišel, nebo naopak kdo nám dneska chybí? Jsme tu spolu a je důležité, že vnímáme toho,

kdo je vedle nás. Minule jsme si povídali o tom, kdo je náš bližní, je to člověk, který je nám právě nablízku. Dneska uslyšíme příběh o jednom bohatém muži, který dělal, jako by ostatní lidi kolem něj nebyli. Boháč žil sám pro sebe a ostatní neviděl.

Tento bohatý muž bydlel v domě. A my si společně ten dům nakreslíme. Bude to dům podle vašich představ, co řeknete, to namaluji.

(Na velký papír učitel kreslí dům, podle nápadů dětí. Nakreslí střechu, komín a všechno, co děti říkají, pokud něco na domě chybí, děti navedeme, aby na to přišly. Až budeme mít dům namalovaný, zeptáme se, jestli nám přeci jenom něco nechybí. Děti na to přijdou buď samy, nebo jim napovíme, že nám tam chybí lidi, kteří v tom domě žijí.)

A to je vlastně pro nás na celém domě to nejdůležitější. Jsou tu s námi lidi, kteří nás mají rádi a my je. Proto je ten nebo onen dům pro nás důležitý a vzácný.) V našem domě, který si potom můžeme společně vymalovat a vyzdobit, bydlel jeden bohatý muž. Ale ten boháč žil, jako by v tom domě byl sám. Měl mnoho věcí, na co pomyslel, to si mohl koupit, krásné šaty, výborné jídlo. Napovíte mi, co v tom domě ten bohatý člověk všechno mohl mít?

Náš boháč žil ve svém domě, ale kolem něj byla vysoká zeď, za kterou nikoho nechtěl pustit. Víte co, děti, my si tu zeď kolem boháčova domu postavíme.

(Vezmeme krabice, které máme nachystané dopředu. Můžou to být krabice od bot nebo i menší, ale mělo by jich být dostatek, tak abychom z nich postavili plot kolem domu, který jsme nakreslili. Krabice obalíme do jednobarevného, balícího papíru, budeme na ně psát.)

Plot kolem boháčova domu byl zvláštní, ten plot byl postavený z věcí, které nás oddělují od ostatních lidí. Z čeho je náš plot postavený?

(První kameny postavíme názorně sami, a napíšeme na ně například: ubližování, nenávist, lhostejnost, předsudky, pýcha, nesnášenlivost... Necháme, ať i samy děti vymyslí, co nás odděluje od ostatních. Jednotlivé pojmy vysvětlíme a uvedeme k němu příklad. Nakonec nám vznikne kolem domu plot, nápisy stavíme směrem ven, abychom na ně viděli. Pro úplně nejmenší děti místo nápisů můžeme přilepit jednoduché obrázky. Děti pak necháme hádat, co mohou znamenat.)

Boháč měl, na co si jen pomyslel, a myslel si, že všechny ty věci, které má, mu přinesou štěstí a spokojenost. Myslel jen sám na sebe a byl tak zahleděný do sebe, že ani neviděl, že přímo před jeho domem, před jeho dveřmi, lehává chudák Lazar.

Lazar neměl střechu nad hlavou, neměl ani co jíst a k tomu všemu celé jeho tělo pokrývaly vředy. Když šel někdo kolem, raději ho obešel. Je těžké potkávat člověka, který smrdí a možná po nás dokonce něco bude chtít. Takového chudáka raději obejdeme nebo děláme, že jej

nevidíme, nebo jako boháč kolem sebe postavíme plot.

(Na tomto místě můžeme pro úplně nejmenší příběh uzavřít.)

Náš boháč ale měl sen, ve kterém se mu zdálo, že umřel a dostal se do pekla. Najednou mu všechen majetek i blahobyt byl k ničemu, bylo mu tam hrozně. Hledal, jak by se odsud mohl dostat, kdo by mu mohl pomoci. A tak pohlédl nad sebe, a koho neviděl, chudáka Lazara. Lazar oproti němu byl v nebi, dařilo se mu skvěle a s kým si to povídá? Se samotným Abrahamem! Boháč zavolal na Abrahama: Otče Abrahame, pošli mi Lazara s trochou vody, ať si aspoň svlažím jazyk, tak moc je mi tu vedro! Ale Abraham jej odmítl: Nejde to. Zeď, kterou sis kolem sebe postavil za svého života, taky nikoho nepustila dovnitř tvého domu, stejně tak je teď mezi námi propast, přes kterou nikdo nemůže tam ani zpátky. Boháč si až teď vzpomněl, jak žil vlastně sám, jenom pro sebe, a že takhle žije i jeho pět bratrů. A tak zavolal na Abrahama ještě jednou: Pošli pomoc, aspoň mým pěti bratrům. Pošli za nimi Lazara. Když uvidí, že za nimi přišel ten, kdo už je mrtvý, třeba se napraví. Ale i podruhé jej Abraham odmítnul a řekl: Tvým bratrům má kdo pomoci, můžou se změnit, ale přesto to nedělají. Nikoho neposlouchají, nedají se přesvědčit, ani kdyby někdo vstal z mrtvých.

Boháč se v tu chvíli probudil. Pomyslel si: To byl ale děsivý sen! A dokonce v něm byl ten chudák, co leží před mými dveřmi. Proč se mi ten sen zdál, a co mám dělat jinak?

(S dětmi hledáme řešení, jak se může boháč změnit.) Co může ve svém životě udělat jinak? Třeba tím, že zboří plot *(s dětmi plot názorně zboříme)*, že se bude dívat na lidi kolem sebe. Svůj majetek použije jako prostředek pomoci i pro ostatní. Bude se snažit vidět, kdo je kolem něj a nepřehlížet, když někdo potřebuje pomoct.

Taky každý z nás je obdarován, na místě kde žijeme, jsme i my bohatí, i my máme vlastní domy a spoustu dobrých věcí. Každý teď dostane svůj domeček a budete mít za úkol, do něj namalovat: Čím byste chtěli ten domeček naplnit? Co byste v tom domečku chtěli mít, tak abyste mohli pomáhat ostatním?

Na závěr si kolem boháčova domu položíme dokola naše malé domečky, plot jsme už odstranili a společně se pomodlíme. V modlitbě zmíníme věci, které děti do svých domečků namalovaly.

Pomůcky: Větší papír (A3+); tlustý černý fix; krabice od bot nebo klidně i menší, pokud nemáme moc místa, které zabalíme do jednobarevného balícího papíru, tak abychom na něj mohli psát; domečky, které vystřihneme ze čtvrtky, můžou být i z barevného papíru.

Mladší a starší školní děti

Postupujeme stejně jako s předškoláky. Děti vyzveme, ať svého souseda pozdraví nějak originálně, tak aby ho to potěšilo. I se staršími dětmi můžeme namalovat společný dům a postavit kolem něj zeď, s dětmi více probereme postavu Lazara. Byl to ten za plotem, kterého boháč nechtěl vidět. Byl to člověk, který jako by ostatním byl na obtíž, proto je zapotřebí jej dát za plot. Byl pokládán za nečistého. Společně můžeme myslet na ty, koho dnes takhle vnímáme, koho chceme mít za plotem? Bezdomovce, lidi nemocné, lidi odlišné, kterých se bojíme… Zdůrazníme, jak je nebezpečné se snažit dnešní lazary poslat pryč nebo nějak oddělit. Lazarové jsou tu i pro nás. I když se tváříme, že ty lidi nevidíme. Můžou to být lidi velmi osamělí.

Na závěr po vyprávění zdůrazníme, jak každý člověk je pro Boha vzácný, každého života si Bůh cení. Děti vyzveme, ať nastaví dlaně. Zeptáme se jich: Čím byste své dlaně chtěli naplnit? Jak můžete pomáhat ostatním? Děti necháme říct jejich nápady a pak je poprosíme, aby zavřely oči, a každému dítěti vložíme do dlaní malý drahokam nebo nějaký vzácný kamínek. Pak dětem řekneme, že se můžou podívat do dlaní. I my jsme pro Boha vzácní, jako ten malý drahokam, co máme v dlaních. Každý život má pro Pána Boha cenu. Tak na to, milé děti, nezapomínejte a kamínky si můžete vzít s sebou na památku.

Společně se pomodlíme, v modlitbě poděkujeme za každého z nás, za každý život, který nám Bůh daroval. Děkujeme za to, že si uvědomujeme, jak je vzácný. Prosíme o to, abychom si cenili každého života.

Pomůcky: Větší papír (A3+); tlustý černý fix; krabice od bot nebo klidně i menší, pokud nemáme moc místa, které zabalíme do jednobarevného, balícího papíru, tak abychom na něj mohli psát; malé vzácné kamínky nebo sklíčka či drahokamy, dají se koupit jako dekorace.

Přesah

Bože, dej mi odvahu, abych změnil věci, které změnit můžu. Bože, dej mi pokoru, abych přijal věci, které změnit nemůžu. A Bože, dej mi moudrost, abych jedno od druhého odlišil. *(Široce používaná modlitba, tzv. Serenity Prayer, připisovaná R. Niebuhrovi, využívaná mj. AA.)*

Liturgie

Biblický text k zapamatování

Berte na sebe břemena jedni druhých, tak naplníte zákon Kristův. (Ga 6,2)

Rituál

Pro lukášovské příběhy se bude hodit zpracování refrénu písně *Má duše Boha velebí*. Můžete ho buď recitovat nebo zpívat.

Solo: Má duše Boha velebí

Všichni: chválu vzdává

Solo: Pánem je nejen na nebi

Všichni: Buď mu sláva!

Okénko do bohoslužeb

Znáte pohádku Vánoční koleda od Charlese Dickense? Pokud děti znají, společně si zopakujeme, o co v pohádce jde. Pokud ne, velmi stručně převyprávíme. Tři duchové Vánoc, minulý, přítomný a budoucí, provádí časem starého a sobeckého skrblíka. Tenhle stařík, je sice velmi bohatý, ale taky velmi krutý a sobecký. Duchové Vánoc mu dají možnost nahlédnout, jak prožil a jak by mohl prožít Vánoce, když se bude chovat stále stejně krutě a bezohledně. Starý muž je zděšený z toho, co zažil. Na konci procitá a zjistí, že to byl jenom děsivý sen. Má ještě šanci všechno napravit. A tak se z mrzouta stává hodný a dobrosrdečný muž. Dneska taky uslyšíte vyprávění o bohatém muži, ale jak to s ním dopadlo, uslyší děti v nedělní škole. Až se vrátí zpět na bohoslužby, můžou nám říct, co si samy myslí. Jak by se měl boháč napravit?

Učiteli může farář či farářka předat pytlíček nebo truhličku s kamínky, které pak učitel dětem rozdá. Děti nalákáme, že dostanou překvapení.

Evangelistovi Lukášovi hodně záleželo na různě odstrčených a chudých na okraji. Dnešní příběh je o velikém chudákovi a velikém boháčovi. A o tom, jak veliké bohatství může mezi lidmi vyhloubit hluboké příkopy a vystavět vysoké zdi. Lukáš nám to ale vypráví proto, aby to tak mezi námi, jeho posluchači, nebylo.

Modlitba

Milý Bože, každý z nás je jako vzácný dar. Každý člověk je pro tebe důležitý. Přáli bychom si, ať na to nezapomínáme. Dej nám sílu a moudrost, ať se poučíme z věcí a vztahů, kde se nám nedaří. Ukazuj nám, jak moc je důležité, jak žijeme, a ne, co máme. Amen

Odkaz na pracovní list
13 Blaze chudým, běda bohatým
Kam dále
Gruber, Jiří: Boháč a Lazar. (kázání)
Boháč a Lazar. (převyprávění, obrázky, omalovánky; deti.vira.cz)

Horák, Martin: Blaze chudým, běda bohatým. (katechetická příprava z cyklu Pozvá…

Tkadlečková, Alena — Tkadleček, Jan: Čas promarněný a proměněný. (katechtická p…

Odkaz na píseň

Odpusť (EZ688)

Kdo na kolenou klečí, vídá dál

Bůh je záštita má (SV23)

Řekni, v co doufá srdce tvý (SV289)

Víc, než oko spatřit smí (SV368)

Kdekdo čeká na zázraky (SV142)

Nové přikázání (SV364)

Přemýšlej, děkuj a služ (SV273)

Cílová skupina

Předškolní

Mladší školní

Starší školní

Katechetické cykly

Dál přece nejdeme sami III (S Markem + S Matoušem a Lukášem)

Biblický odkaz (kat)

Lukáš 6,24–25

Lukáš 16,19–31